

Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn
Brussel-Hoofdstad

Activiteiten- verslag

2011

Studiedienst van de diensten van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
van Brussel-Hoofdstad

 Louizalaan 183 – 1050 Brussel - tel: 02/552 01 89 – observat@ggc.irisnet.be - www.observatbru.be

Inhoudstafel

1. Organisatie en werking van het Observatorium	2
Wie zijn wij?	2
Een beetje geschiedenis	2
Het team	2
De organisatie	3
Het budget	3
Werking en opdrachten van het Observatorium	3
Een studiedienst in een overheidsdienst	3
Onze visie op beleidsondersteuning	4
De uitgangspunten	8
2. Activiteiten in 2011	9
Doelstelling 1 :	
Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidsituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd	9
1. Permanent beschikken over geactualiseerde gegevens met betrekking tot de meervoudige aspecten van de gezondheids-en armoedesituatie van de Brusselaars	10
2. Ontwikkelen en up-to-date houden van sets van indicatoren om de gezondheidssituatie op te volgen in de tijd en de ruimte	13
3. Ontwikkelen en up-to-date houden van sets van indicatoren om de armoedesituatie op te volgen in de tijd en de ruimte	13
4. Een globale visie van de gezondheids-en armoedesituatie van de Brusselaars verspreiden	13
Doelstelling 2 :	
Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking	18
1. Opstellen van een thematische katern van de armoederapporten	18
2. Opstellen van thematische dossiers	19
3. Beantwoorden van parlementaire vragen en vragen tot advies van het beleid	19
4. Ondersteunen, begeleiden en/of coördineren van specifieke studies die betrekking hebben op de thema's gezondheid en armoede in het Brussels Gewest	20
Doelstelling 3 :	
Evalueren van het beleid en de interventies op een aantal domeinen	23
1. Ontwikkelen van de evaluatiefunctie van het Observatorium	23
2. Evaluatie op het gebied van de strijd tegen de armoede	23
3. Evaluatie op het gebied van sociale gezondheidsongelijkheden in het Brussels Gewest	24
4. Evaluatie van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest	24
Doelstelling 4 :	
Het bevorderen van de coördinatie van het beleid en de interventies in het Brussels Gewest	24
1. Bevorderen van de coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid	24
2. Bevorderen van de transversaliteit van gezondheid en welzijn op beleidsniveau	25

3. Ondersteunen van de coördinatie van de statistieken _____ 25
4. Deelnemen aan Brusselse platforms op het domein van gezondheid en welzijn _____ 25

Doelstelling 5 :

Bevorderen van de samenwerking met andere gefedereerde entiteiten en de federale overheid _____ 26

1. Realiseren van de Brusselse doelstellingen van het samenwerkingsakkoord tot bestendiging van het armoedebeleid _____ 26
2. Deelnemen aan uitwisseling- en overlegplatforms op gebieden die het Observatorium aanbelangen en dit op complementaire wijze aan de andere diensten van de administratie _____ 27

Doelstelling 6 :

Verzekeren van een kwaliteitsvol werkkader _____ 27

1. Verzekeren van de coördinatie, planning en interne evaluatie van het werk van het Observatorium _____ 27
2. Verzekeren van de permanente vorming van de wetenschappelijke medewerkers _____ 28
3. Verzekeren van een wetenschappelijke ondersteuning van het werk van het Observatorium _____ 28
4. Verzekeren van een administratieve ondersteuning van het werk van het Observatorium _____ 29
5. Verzekeren van het goed functioneren van de informatica _____ 30

Doelstelling 7 :

De transversaliteit van gezondheid en welzijn bevorderen _____ 30

1. Verzekeren van de multidisciplinariteit binnen het team _____ 30
2. Integreren van de gegevens met betrekking tot de gezondheid en de sociale situatie van de Brusselaars in de publicaties en tussenkomsten van het Observatorium _____ 30

Bijlage I

Het budget van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad - 2011 _____ 31

2011, het 12e jaar van het Observatorium in zijn huidige vorm, werd gekenmerkt door twee bijzondere doelstellingen.

In de eerste plaats de invoering van het **operationeel plan voor de periode 2011-2014**, dat door het team eind 2010 werd uitgewerkt en begin 2011 werd goedgekeurd door de interkabinettenwerkgroep van het Observatorium. Dit plan is erop gericht voortgang te boeken in het bereiken van onze doelstellingen, met inachtneming van een draaglijk werkritme voor een beperkt team. De afgelopen werkingsjaren van het Observatorium werden gekenmerkt door een toegenomen aantal aanvragen en projecten, steeds complexer wordende taken en een team dat zich langzaam aan uitbreidt. De uitdaging bestaat er dan ook in de kwaliteit van de basistaken van het Observatorium te vrijwaren en zich tegelijk geleidelijk open te stellen voor nieuwe pistes om aan onze opdrachten te voldoen. Er is reeds een belangrijke reorganisatie doorgevoerd op het vlak van verantwoordelijkheden en planning van de projecten. Dit activiteitenverslag is een eerste oefening om de activiteiten te evalueren ten opzichte van de in het operationaal plan bepaalde doelstellingen.

De andere doelstelling bestond uit de ontwikkeling van een belangrijk luik van onze beleidsondersteunende functie: dat van de **evaluatie van het beleid en de interventies**. In de loop van 2011 werd een grondige denkoefening aangevangen over de rol van het Observatorium in dit domein, werd het team uitgebreid met een wetenschappelijk medewerker voor een periode van 2 jaar om een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar de invoering van een armoedetoets en hebben tal van wetenschappelijke activiteiten (colloquia, studiereis, lezingen, enz.) gezorgd voor een versterking van de vaardigheden en kennis in dit domein.

Dit activiteitenverslag werd opgesteld in een streven naar een transparantie in het gebruik van de overheidsgelden. Het heeft als doel aan te tonen hoe de opdrachten van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn worden vertaald en dagelijks in praktijk worden omgezet.

In het eerste deel van dit verslag vindt u een voorstelling van het Observatorium, de opdrachten en werking, de visie op de beleidsondersteunende rol en de uitgangspunten. De doelstellingen van het operationeel plan en de in 2011 ondernomen activiteiten worden beschreven in het tweede deel.

1. Organisatie en werking van het Observatorium

Wie zijn wij?

Een beetje geschiedenis

Het Centrum voor Gezondheidsobservatie van de provincie Brabant wordt in 1995 overgenomen door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC). In mei 1999 wordt een nieuw team aangesteld en wordt de opdracht uitgebreid met het opstellen van het Brussels armoederapport. In 2001 worden de opdrachten van het Centrum voor Gezondheidsobservatie per ordonnantie bepaald en krijgt het een nieuwe naam: "**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn**". Met deze naamsverandering erkent de overheid duidelijk dat sociaaleconomische factoren een grote invloed hebben op de gezondheid en omgekeerd. Het betreft een dienst met afzonderlijk beheer van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Na het verdwijnen van de "diensten met afzonderlijk beheer" wordt de ordonnantie van 2001 herroepen en worden de definitie en de opdrachten van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn in 2008 opgenomen in een besluit¹. Het wordt vanaf dan de **Studiedienst van de diensten van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie**. De opdrachten blijven ongewijzigd: "Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn heeft onder meer de opdracht om informatie te verzamelen, te analyseren en te verspreiden in functie van de uitbouw van een gecoördineerd gezondheids- en armoedebeleid op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest."

Het team

Eind 2011 telt het team 10 medewerkers (9,5 VTE's): een wetenschappelijk verantwoordelijke, een administratief verantwoordelijke (die ook instaat voor wetenschappelijke taken), 6 wetenschappelijk medewerkers en twee administratief assistenten. Een van de wetenschappelijk medewerkers heeft zich in de loop van 2011 bij het team aangesloten in het kader van een specifiek project met een CBD.

De competenties van de wetenschappelijk medewerkers zijn multidisciplinair en complementair: 2 artsen volksgezondheid, 2 sociologen, 1 psycholoog-statisticus, 1 sociaal geografe, 1 epidemioloog, 1 politoloog. Sinds 2010 is voor elk teamlid een geüpdatete functiebeschrijving beschikbaar.

¹ Besluit van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 5 juni 2008 houdende het administratief statuut en de bezoldigingsregeling van de ambtenaren en stagiairs van de Diensten van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad.

1. Organisatie en werking van het Observatorium

Werking en opdrachten van het Observatorium

Het werk is in de eerste plaats teamwerk: de projecten worden in kleine interdisciplinaire groepen uitgevoerd, zonder systematische opsplitsing van de projecten in "gezondheid" en "welzijn". Er vinden regelmatig teamvergaderingen plaats: wekelijkse briefing (informatie-uitwisseling), maandelijkse teamvergaderingen voor de bespreking van de lopende projecten (planning, keuzes...), regelmatige wetenschappelijke vergaderingen voor grondige besprekingen (methodes, resultaten).

De organisatie

Het Observatorium werkt binnen de administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Louizalaan 183.

Een interkabinettenwerkgroep voor de opvolging van het Observatorium komt meermaals per jaar samen om de belangrijke beslissingen te nemen. Hierin zetelen vertegenwoordigers van de bevoegde ministers van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie voor gezondheid (in 2011 de ministers Cerexhe en Vanraes) en voor bijstand aan personen (de ministers Grouwels en Huytebroeck), en de leidend ambtenaar van de GGC.

Het budget

De verantwoordelijken en wetenschappelijk medewerkers hebben allen een statuut van contractueel personeelslid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Hun loon wordt dus opgenomen in het personeelsbudget van de GGC.

Het Observatorium beschikt jaarlijks over een werkingsbudget voor al zijn activiteiten. In 2011 bedroeg dit budget € 308.000. De verdeling van dit budget wordt toegelicht in de bijlage.

Werking en opdrachten van het Observatorium

Een studiedienst in een overheidssdienst

Als studiedienst legt het Observatorium zich toe op het verzamelen, analyseren en verspreiden van informatie. Wetenschappelijke nauwkeurigheid is hierbij van fundamenteel belang.

Om de kwaliteit van het werk te waarborgen, is het van essentieel belang dat het Observatorium onafhankelijk kan werken, zowel ten opzichte van de politieke besluitvormers als van de diensten, verenigingen en actoren op het terrein.

Deze onafhankelijkheid heeft betrekking op de manier waarop de informatie wordt verzameld, geanalyseerd en waarop de resultaten worden geïnterpreteerd en verspreid. Voor de keuze van de bestudeerde thema's kan het Observatorium "elk advies of elk voorstel formuleren over al de aangelegenheden die op de sociaalsanitaire en sociaaleconomische problematiek betrekking hebben".

1. Organisatie en werking van het Observatorium

Werkings- en opdrachten van het Observatorium

Als dienst van de GGC staat het Observatorium echter ten dienste van het Verenigd College (de "regering" van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) en dus kunnen de bevoegde ministers voor gezondheid en bijstand aan personen het werk van het Observatorium sturen door specifieke vragen te stellen of door onderzoek naar een of ander thema te vragen. Ze controleren tevens de manier waarop het budget van het Observatorium wordt gebruikt.

De onafhankelijkheid tegenover verenigingen en actoren op het terrein is eveneens van essentieel belang om de kwaliteit van het werk te waarborgen. Zo mag het Observatorium niet worden betrokken bij functies die verband houden met de controle of de financiering van de diensten. Om de kwaliteit van de informatie te waarborgen, mogen de gegevens die het bij de actoren op het terrein verzamelt niet bedoeld zijn om de diensten te financieren, te erkennen of te sanctioneren.

Het gaat er ook om de onafhankelijkheid van het Observatorium te behouden tegenover de verenigingen die door het Observatorium gesolliciteerd worden voor gegevensverzameling waarbij de betrokken personen rechtstreeks betrokken zijn. Het is belangrijk om aandachtig te blijven en te vermijden dat het Observatorium actief betrokken wordt bij de militante functie van de verenigingen.

De integratie van het Observatorium in de openbare dienst blijkt uit drie fundamentele kenmerken:

- het Observatorium staat ten dienste van het publiek, dat hier wordt opgevat als de actoren op het terrein van gezondheid en welzijn en de politieke besluitvormers. Het Observatorium heeft aandacht voor de behoeften en de vragen van haar doelpubliek en stelt zich graag ter beschikking;
- het biedt haar diensten en publicaties gratis aan;
- de doelgroep van de publicaties zijn de actoren op het terrein en de politieke besluitvormers. Publicaties in wetenschappelijke tijdschriften zijn dus geen doel. Deze worden niet uitgesloten, maar worden opgesteld in samenwerking met universitaire teams.

Als studiedienst is het Observatorium niet rechtstreeks betrokken bij de actie, noch als deelnemer aan een bepaald project, noch als plaats voor overleg. De betrokkenheid bij de actie blijft beperkt tot onderzoek (bijvoorbeeld actie-onderzoek, evaluatie, methodologische ondersteuning bij het verzamelen van gegevens, enz.).

Onze visie op beleidsondersteuning

De belangrijkste functie van het Observatorium is die van beleidsondersteuning op het vlak van het gezondheids- en armoedebestrijdingsbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

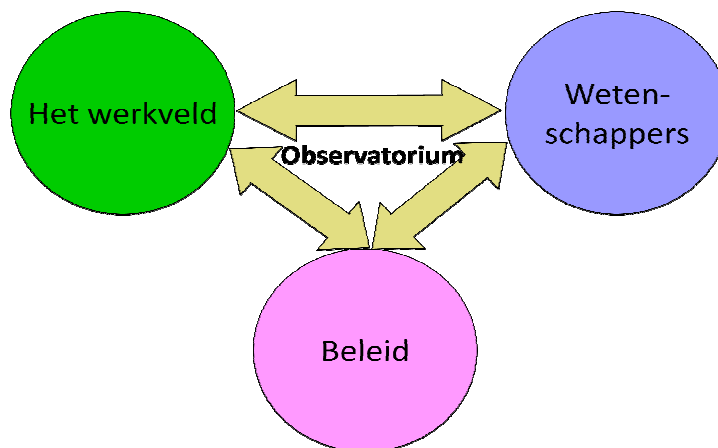
Beleids- en ondersteuning kan niet worden samengevat in de overdracht van "objectieve gegevens" of resultaten van wetenschappelijke studies aan de beleidsmakers. Het Observatorium heeft geleidelijk aan, mettertijd, een meer realistische visie ontwikkeld op de manier waarop het deze beleidsondersteunende opdracht kan vervullen. Eenvoudig gesteld kunnen we dit weergeven aan de hand van drie complementaire mechanismen.

1. Organisatie en werking van het Observatorium

Werking en opdrachten van het Observatorium

1° Een "bemiddelingsrol" vervullen om de overdracht van kennis en expertise te vergemakkelijken

Het Observatorium bevindt zich te midden van drie verschillende werelden: die van de actoren op het terrein, die van de wetenschappers en die van de beleidsmakers. Deze drie werelden hebben een verschillend taalgebruik, een verschillend tijdsverloop en een verschillende werkelijkheid. Het Observatorium kan optreden als "bemiddelaar", maar dit betekent dat het deze verschillende werkelijkheden moet kunnen begrijpen en integreren. De complementariteit van de persoonlijke en professionele ervaringen van de teamleden van het Observatorium is hierin van groot belang: binnen het team moet ervaring in universitair onderzoek en werkervaring op het terrein gecombineerd kunnen worden met een bijzondere openheid voor de specifieke werkelijkheid van de politieke werkzaamheden. Deze kruispuntpositie maakt het mogelijk om de bezorgdheden van de ene naar boven te brengen, de observaties van de andere te vertalen en de belemmeringen of vereisten van de derde te objectiveren en vergroot de mogelijkheden tot uitwisseling en begrip die de besluitvorming mogelijk maakt.

2° Tussenkomen op verschillende momenten van het besluitvormingsproces

Het is ons snel duidelijk geworden dat het eenvoudige schema "besluitvormers objectieve gegevens voorstellen zodat ze een doeltreffender welzijns- of gezondheidsbeleid kunnen ontwikkelen" niet werkzaam is.

Beleidsmakers worden blootgesteld aan een overvloed aan informatie afkomstig van verschillende bronnen, informatie die onderling niet op elkaar afgestemd is (informatie uit de media of afkomstig van burgers, gegevens van specifieke studies over een of ander thema, pleidooien van verenigingen of gespecialiseerde diensten, enz.).

1. Organisatie en werking van het Observatorium

Werking en opdrachten van het Observatorium

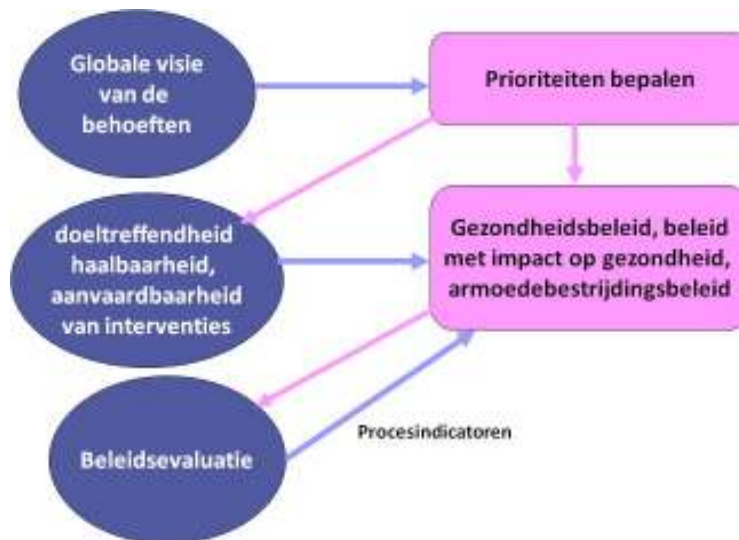
Een eerste essentiële stap bestaat uit het **voorstellen van een globale visie van de gezondheids- of armoedesituatie** zodat de besluitvormers de prioriteiten kunnen bepalen. Deze globale visie moet tot stand komen via het specifiek verzamelen, confronteren, kruisen en op elkaar afstemmen van de verschillende kwalitatieve en kwantitatieve gegevens. Dit specifieke werk moet doorgevoerd worden door “neutrale” structuren die niet rechtstreeks bij de actie betrokken zijn. Het Observatorium is een van deze structuren.

Een globale visie van de behoeften voorstellen is maar een van de verschillende elementen om de beleidsprioriteiten te bepalen. Andere essentiële elementen, die niet tot het takenpakket van het Observatorium behoren, worden in rekening gebracht door de politieke besluitvormers (economische eisen, ideologische debatten, electorale context, enz.).

Zodra de politieke prioriteiten zijn bepaald, kan een structuur voor beleidsondersteuning, zoals het Observatorium, het besluitvormingsproces nog verder ondersteunen **door de mogelijke interventiestrategieën te analyseren** (in termen van doeltreffendheid, haalbaarheid, aanvaardbaarheid, enz.) op basis van studies en bestaande ervaringen.

Het Observatorium kan tot slot een rol spelen in de **evaluatie van het bestaande beleid**, onder meer door de keuze en de opvolging van indicatoren.

In vergelijking met de eerste functie (een globale visie voorstellen) zijn deze laatste twee functies momenteel minder ontwikkeld door het Observatorium, enerzijds omdat er minder vraag naar is en anderzijds omdat het team minder expertise op dit vlak heeft. Daarom werd in het operationeel plan 2011-2014 een belangrijke plaats gegeven voor de ontwikkeling van de pijler "evaluatie".

1. Organisatie en werking van het Observatorium

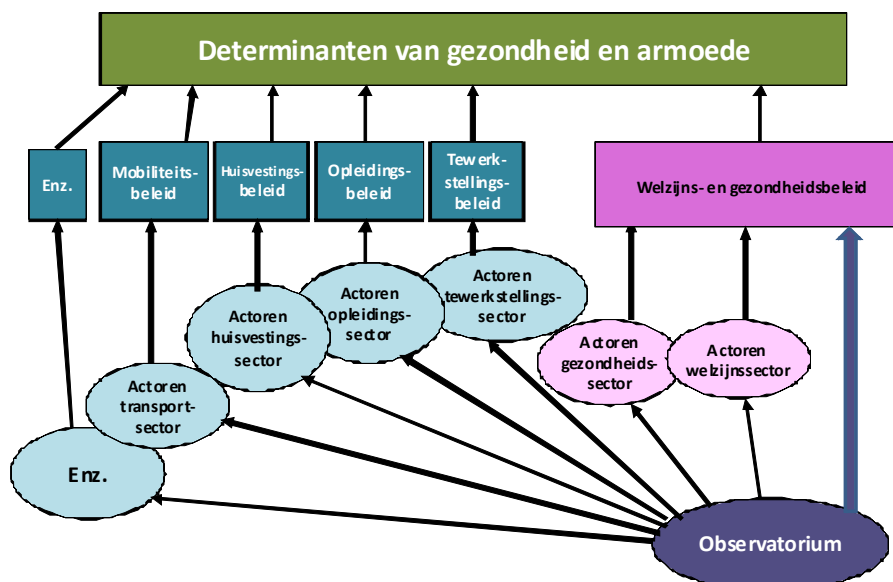
Werking en opdrachten van het Observatorium

3° Ten dienste staan van de actoren op het terrein

De beleidsondersteuning gebeurt niet uitsluitend door middel van interactie met de beleidsmakers. De ervaring van de 12 afgelopen jaren heeft ons ook geleerd dat de actoren van het terrein de kennis en gegevens die verspreid worden door het Observatorium op nuttige wijze kunnen aanwenden om de beleidsverantwoordelijken en de besluitvormers in hun actiedomein te beïnvloeden. Naast de "rechtstreekse weg", beschreven in het bovenstaande schema, bestaat er dus ook een onrechtstreekse beleidsondersteuning via de actoren op het terrein.

Anderzijds is het beleid dat een impact heeft op gezondheid en armoede hoofdzakelijk multidimensionaal. Om in deze domeinen doeltreffend op te treden, is er dan ook nood aan een transversaal beleid dat betrekking heeft op heel wat politieke bevoegdheden.

Door de actoren, niet alleen die van het gezondheids- en welzijnsdomein, maar ook die van andere domeinen (bv. opleiding, tewerkstelling, huisvesting, leefomgeving, enz.) instrumenten ter beschikking te stellen die het mogelijk maken een beter inzicht te krijgen in de werkelijkheid op het vlak van welzijn en gezondheid van de bevolking (publicaties, presentaties, interventies tijdens opleidingen) bieden we hen ook de kans om hun observaties te schragen en hun ervaring te versterken zodat ze zelf beter toelichting kunnen geven aan de politieke besluitvormers die bevoegd zijn op hun actiedomein. Dit is een van de mechanismen waardoor het Observatorium **het beleid kan ondersteunen dat zich richt op de belangrijkste determinanten van gezondheid en armoede.**

De uitgangspunten

Het wetenschappelijk werk van een dienst als het Observatorium is complementair aan het werk dat uitgevoerd kan worden door universitaire teams, minder gericht en gespecialiseerd, zowel wat de aangehaalde vragen als de gebruikte methoden betreft.

Het specifieke karakter van het werk van het Observatorium bestaat erin het complexe en globale karakter van de waargenomen werkelijkheid leesbaar te maken voor een niet-wetenschappelijk publiek. Veeleer dan zeer complexe en grondige statistische of kwalitatieve analyses, bestaat het werk uit het coherent op elkaar afstemmen van informatie uit verschillende bronnen, het toelichten van kwantitatieve gegevens aan de hand van kwalitatieve gegevens, het kruisen en vergelijken van informatie en het hanteren van verschillende methodes (ruimtelijke, epidemiologische, statistische, sociologische... analyses) om de situatie van de Brusselse bevolking op het vlak van welzijn en gezondheid en de evolutie ervan vanuit verschillende invalshoeken te belichten.

De transversaliteit van gezondheid en welzijn wordt hierbij systematisch onderzocht.

De werkzaamheden spitsen zich toe op de Brusselse realiteit. Het is dus van fundamenteel belang om rekening te houden met de context: de demografische, economische, institutionele, ruimtelijke, enz. context. Het is tevens essentieel om rekening te houden met de culturele verscheidenheid van het gewest. De bicommunautaire benadering van het werk gaat veel verder dan een eenvoudige systematische vertaling van de documenten.

Aandacht voor wat er zich afspeelt in de 2 overige gewesten van het land, het confronteren van concepten en praktijken, laat toe om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen, rijk aan deze twee basisculturen. Naast het bicommunautaire aspect wordt er in de analyses natuurlijk ook steeds rekening gehouden met de multiculturele realiteit van de Brusselse bevolking.

Zoals we reeds hebben beschreven in onze visie op beleidsondersteuning is interactie met de actoren op het terrein van essentieel belang. Hun expertise voedt onze werkzaamheden en zij zijn de eerste gebruikers van de informatie die wij verspreiden. Hun zicht op de gepubliceerde resultaten stelt ons in staat om vragen en hypothesen te ontwikkelen voor latere analyses. Waar mogelijk moet er rekening worden gehouden met het standpunt van de rechtstreeks betrokkenen, in het bijzonder in het kader van het thematische gedeelte van het armoederapport.

Een van de sterke punten van het Observatorium is de kwaliteit en de omvang van zijn partnernetwerk: studiediensten en observatoria van andere administraties, universitaire teams, openbare diensten en verenigingen. De uitdagingen in het Brussels Gewest zijn gigantisch en de financiële middelen beperkt. Daarom moeten de krachten van de verschillende partijen goed worden gecoördineerd, moet elke instelling kunnen rekenen op de ervaring van de andere en moeten de middelen complementair worden aangewend.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

2. Activiteiten in 2011

Om de opdrachten van het Observatorium te operationaliseren en om de gerealiseerde activiteiten jaarlijks te kunnen evalueren, werd er een **operationeel plan** opgesteld voor de periode 2011-2014. Overeenkomstig de opdrachten bepaald in de wetteksten bevat dit vier algemene doelstellingen:

1. Personen, instellingen en diensten die het beleid inzake welzijn en volksgezondheid uitwerken in het Brussels Gewest de gegevens en informatie aanbieden die nuttig zijn in het kader van hun opdrachten
2. Het evalueren van het beleid en de interventies op het domein van welzijn en gezondheid in het Brussels Gewest
3. Het bevorderen van de coördinatie van het beleid en de interventies op het domein van welzijn en gezondheid in het Brussels Gewest
4. Het bevorderen van de transversaliteit van de thema's welzijn en gezondheid

Voor de periode 2011-2014 werden 7 strategische doelstellingen bepaald, met voor elk een of meer intermediaire doelstellingen omgezet in operationele doelstellingen.

Wij hebben er dus voor gekozen om de in 2011 gerealiseerde activiteiten voor te stellen volgens de doelstellingen van dit plan, om te kunnen aantonen in welke mate deze activiteiten bijdragen tot de realisatie van dit plan.

Doelstelling 1 :

Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

Deze doelstelling wil zowel de globaliteit en de complexiteit van de beschikbare informatie in het Brussels Gewest leesbaar maken; het Observatorium wil geen verdeler van statistieken zijn, maar veeleer een verzamelaar van gegevens, een analist en een "vertaler-tolk" van de resultaten ten dienste van de actoren op het terrein en de politieke besluitvormers.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

1. Permanent beschikken over geactualiseerde gegevens met betrekking tot de meervoudige aspecten van de gezondheids-en armoedesituatie van de Brusselaars

Deze doelstelling omvat :

1° Het verzamelen en systematisch ordenen van de relevante informatie die beschikbaar is op verschillende niveaus (wetenschappelijk, professioneel, administratief, studiediensten, enz.)

Naargelang de thema's die hij of zij opvolgt, leest elke medewerker de ontvangen of bestelde documenten en codeert hij of zij ze met behulp van een documentatiesoftware². Vervolgens wordt een echte, geüpdatete documentatiedatabase³ ter beschikking gesteld, die onmisbaar is voor de doelstelling van de globale visie op armoede en gezondheid in Brussel. De volgende moeilijkheden duiken soms op:

- het coderen van de documenten is een taak die veel tijd in beslag neemt en door de wetenschappelijke medewerkers wordt uitgevoerd
- de toename in de afgelopen jaren van de digitale toegang tot documenten zorgt ervoor dat het aantal documenten dat beschikbaar is op alle niveaus sterk is toegenomen, waardoor een betere sortering en archivering zich opdringt
- gezondheid en armoede bestrijken zeer brede domeinen, waardoor een selectie van de thema's onontbeerlijk is
- de doelstelling van voortdurende informatie/opleiding van de medewerkers is even belangrijk als de doelstelling op het vlak van documentatie, wat betekent dat het lezen van de documenten een taak op zich is die moet worden gepland in de werktijd; dit neemt echter zodanig veel tijd in beslag dat het regelmatig wordt uitgesteld.

2° Systematisch opzoeken van de verslagen van studies die de gezondheid en/of de armoede van de Brusselaars onderzoeken

---

² De documenten/studies worden opgezocht in de verschillende newsletters en betalende of gratis magazines waarop het Observatorium geabonneerd is of worden verzameld tijdens de vergaderingen of colloquia waaraan de medewerkers deelnemen.

³ Sinds enkele jaren is deze database nog slechts beperkt raadpleegbaar voor de buitenwereld, daar er onvoldoende personeel beschikbaar is om de opzoeken te begeleiden.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

3° Beschikken over gegevens of databases om de indicatoren te berekenen

- de bevolkingsgegevens van het Rijksregister per jaar, geslacht, nationaliteit en leeftijd, op het meest nauwkeurige geografisch niveau als mogelijk, worden verkregen bij de ADSEI. De gegevens van het wachtregister worden eveneens gebruikt, met name in de Brusselse welzijnsbarometer
- de Gezondheidsenquête door interview (HIS) is een essentiële informatiebron voor de morbiditeit, de levensgewoonten in verband met de gezondheid en maakt het mogelijk om de sociale gezondheidsongelijkheden op te volgen. De GGC is een van de opdrachtgevers van deze studie en het Brusselse deel van de financiering komt voort uit het budget van het Observatorium. Het Observatorium werkt actief mee aan de opvolging van alle fasen van deze enquête, waarbij 3000 Brusselaars om de vier jaar worden ondervraagd. Als opdrachtgever beschikt het Observatorium over de database van de 4 enquêtes die reeds werden uitgevoerd (1997-2001-2004-2008); het heeft echter nog geen werktijd kunnen vrijmaken om grondigere analyses uit te voeren. In 2011 heeft het Observatorium het WIV gefinancierd voor aanvullende analyses van de enquête van 2008, meer bepaald op het vlak van sociale gezondheidsongelijkheden en de opsporing van kanker
- met behulp van de Enquête naar de Arbeidskrachten kunnen nuttige indicatoren voor de welzijnsbarometer berekend worden. In 2011 werd een aanvraag voor de individuele database van deze enquête ingediend en goedgekeurd door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer om grondigere analyses uit te voeren voor het armoederapport 2012
- de EU-SILC enquête wordt gebruikt om de armoede-indicatoren te berekenen. De Brusselse steekproef is echter onvoldoende groot voor nauwkeurige analyses
- de administratieve gegevens verkregen bij de federale (FOD Sociale Zekerheid, FOD Maatschappelijke Integratie, Kinderbijslag, Pensioenen, fiscale gegevens, RVA, RIZIV, enz.), Brusselse (Actiris, BISA, BGHM, enz.) en communautaire (onderwijs, enz.) administraties
- de socio-economische gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid, de basistoepassing en de specifieke gegevens
- gegevens voortkomende uit specifieke enquêtes, zoals de enquête over de private huurmarkt door het Observatiecentrum van de huurprijzen van het Brussels Gewest, de telling van dak- en thuislozen van La Strada, enz.
- de Minimale Klinische Gegevens/Minimale Psychiatrische Gegevens (MKG/MPG): werden in 2011 niet geüpdatet voor de jaren na 2007 wegens tijdsgebrek en tengevolge van de wijzigingen van het formaat van deze gegevens door de FOD Volksgezondheid.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

4° Het beheer van de geboorte- en sterftcijfers in het Brussels Gewest

De gegevens die verzameld worden in de **statistische formulieren** die bij elke geboorte en elk overlijden op het Brussels grondgebied ingevuld worden, vormen een belangrijke, exhaustieve bron van socio-sanitaire gegevens van de Brusselaars. Als gemeenschap is het de GGC die verantwoordelijk is voor deze gegevens.

Het Observatorium verzekert het beheer van deze databases, wat het volgende inhoudt: het verzamelen van de statistische formulieren van de gemeenten, hun invoer en de codering van de doodsoorzaken en het opstellen van jaarlijkse databases. De gegevensstromen worden toegelicht op onze website ([link](#)). Elk jaar worden 3 databases (levend geboren kinderen, overlijden van een kind jonger dan één jaar en doodgeboorte, overlijden van een persoon van één jaar of ouder) over de gebeurtenissen in het Brussels Gewest overgemaakt aan de ADSEI, die instaat voor de nationale geboorte- en sterftestatistieken. Bovendien worden twee databases uitgewerkt met betrekking tot de Brusselse inwoners: één database met de geboorten en alle overlijdens van kinderen jonger dan één jaar en één database met alle overlijdens van personen van één jaar of ouder. Om deze databases met gegevens van de Brusselse inwoners op te stellen, worden de geboorten en overlijdens van Brusselse inwoners die zijn voorgekomen in de 3 gewesten van het land geïntegreerd. Dit betekent dat er gegevens worden uitgewisseld met de Vlaamse Gemeenschap die de geboorten en overlijdens in Vlaanderen beheert en met de Franse Gemeenschap die de geboorten en overlijdens in Wallonië beheert.⁴

Gelet op de nodige werkdruk om al deze taken uit te voeren, heeft het Observatorium een onderaannemingsovereenkomst voor het invoeren en coderen van de overlijdens met het VAZG van de Vlaamse Gemeenschap en voor het invoeren van de geboorten en de contacten met de kraamklinieken met het CEpip.

Het project voor de elektronische geboorteaangifte (e-birth), dat sinds eind 2006 loopt, houdt een toename van het werk in (vergaderingen, opvolging van de ondervonden problemen). De geleidelijke invoering van dit project in de Brusselse gemeenten in 2012, zal de steun van het Observatorium aan de gemeenten vragen zijn tijdens overgang, naast de steun van CEpip aan de kraamklinieken.

De volledige werktijd van een administratief assistente en een aanzienlijk deel van de werktijd van verschillende wetenschappelijk medewerkers gaat naar het beheer van de statistische formulieren voor geboorten en sterfte. Deze databases of de analyseresultaten worden vaak opgevraagd door onderzoekers of instellingen. In 2011 hadden 18 aanvragen van buitenaf betrekking op informatie afkomstig uit deze gegevens.

---

⁴ Er komt regelmatig een werkgroep, bestaande uit de gemeenschappen en de ADSEI, samen en er wordt gewerkt aan een protocolakkoord.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

Zo heeft het Observatorium 5 maal een geanonimiseerde database overgemaakt. Deze aanvragen brengen juridische stappen (informatie bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, verzending van documenten naar aanvragers en controle van de procedures) en een voorbereiding van de database (sorteren van de variabelen) met zich mee. 13 aanvragen hadden betrekking op aanvragen voor geaggregeerde bestanden of voor analyses (bv. sterftecijfer per oorzaak en leeftijd); hiervoor is heel wat overleg met de aanvrager nodig om zijn wensen te verduidelijken, maar moeten heel wat gegevens worden verzameld en geanalyseerd.

2. Ontwikkelen en up-to-date houden van sets van indicatoren om de gezondheidssituatie op te volgen in de tijd en de ruimte

Het verbeteren en aanpassen van de gezondheidsindicatoren gebeurt op basis van de literatuur, studiedagen of colloquia en discussies met collega's. De analyse van hun evolutie in de tijd en in de ruimte (vergelijking tussen Brusselse entiteiten en vergelijkingen met andere grote steden of regio's) en het in perspectief brengen van verschillende indicatoren maakt het Observatorium mogelijk een globaal beeld van de gezondheid in Brussel uit te werken.

Er wordt een aantal indicatoren geüpdatet naar aanleiding van publicaties (zoals de Gezondheidsindicatoren of het Evaluatierapport van het georganiseerde screeningprogramma voor borstkanker), presentaties of antwoorden op vragen van buitenaf. In principe worden deze indicatoren vervolgens geüpdatet op de website van het Observatorium. Er wordt overigens ook nagedacht over een manier om deze gezondheidsindicatoren reactiever en regelmatigiger te updaten. Uit tijdsgebrek konden deze twee laatste activiteiten in 2011 nog niet afgerond worden.

3. Ontwikkelen en up-to-date houden van sets van indicatoren om de armoedesituatie op te volgen in de tijd en de ruimte

Het verbeteren en aanpassen van de armoede-indicatoren gebeurt eveneens op basis van de literatuur, studiedagen of colloquia en discussies met collega's. De analyse van hun evolutie in de tijd en in de ruimte (vergelijking tussen Brusselse entiteiten en vergelijkingen met andere grote steden of regio's) en het in perspectief brengen van verschillende indicatoren maakt het Observatorium mogelijk een globaal beeld van de armoede in Brussel uit te werken.

Er wordt een reeks indicatoren geüpdatet naar aanleiding van de jaarlijkse Welzijnsbarometer (deel van het Brussels armoederapport), presentaties of antwoorden op vragen van buitenaf. In principe worden deze indicatoren vervolgens geüpdatet op de website van het Observatorium.

4. Een globale visie van de gezondheids- en armoedesituatie van de Brusselaars verspreiden

Deze subdoelstelling vormt een van de essentiële functies van het Observatorium (zie fig. 2 p. 6). De werkzaamheden van het Observatorium zijn immers pas zinvol wanneer ze de actoren op het terrein (gezondheids- en welzijnswerkers) en de politieke besluitvormers helpen in hun denken en hun doen. Een groot deel van de tijd van de medewerkers gaat dan ook naar het vormgeven van de resultaten van de analyses; dit gebeurt voornamelijk door het uitwerken van publicaties, presentaties en het online plaatsen van een regelmatig geüpdatete website, maar ook door te antwoorden op gerichte vragen.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

Deze verspreiding gebeurt ook door deelname aan verschillende werkgroepen en begeleidingscomités. De media tot slot kloppen ook vaak aan bij het Observatorium om de gedane vaststellingen samen te vatten en te duiden of om een reactie te geven op actuele feiten.

Ook over de zo coherent mogelijke verspreiding van op elkaar afgestemde gegevens wordt binnen het team nagedacht. We hebben bij de verspreiding aandacht voor een didactische vertaling van de vaststellingen, waarbij we er niet voor terugdeinzen om veelvuldig gebruik te maken van grafieken en kaarten in kleur zodat ze gemakkelijker kunnen worden weergegeven en begrepen.

1° De publicaties

Het publiceren van rapporten is een van de manieren om de resultaten van de analyses van het Observatorium te delen met de actoren op het terrein en de politieke besluitvormers. Het is tevens de voltooiing van een lang proces waarvan uit de verschillende fasen hieronder beschreven (van verschillende omvang, naargelang de verslagen) blijkt dat ook de functie van 'uitgever' tot de bevoegdheden van het Observatorium moet behoren.

- **uitwerken van de inhoud:** de gestelde vragen preciseren en verfijnen, mogelijke informatiebronnen opzoeken en gegevens opvragen, sleutelpersonen interviewen, interne reflectie, de gegevens analyseren, literatuuronderzoek uitvoeren. Deze fase kan enkele maanden (voor de Barometer) tot meer dan twee jaar in beslag nemen (voor de Gezondheidsindicatoren), naargelang het werk dat moet gebeuren en de periodiciteit van het rapport; afhankelijk van het rapport werken minstens drie personen van het team hieraan mee
- **het rapport opstellen:** het uitschrijven (door 1 of meer personen) wordt onderworpen aan een nauwkeurige herlezing op het vlak van pertinentie en coherentie, zowel intern als extern
- **vertaling:** al onze documenten zijn tweetalig Nederlands/Frans, en dus moet elk geschreven en verspreid document vertaald worden in de andere landstaal⁵. Gezien het omvangrijke volume van de geschreven teksten worden ze meestal extern vertaald, het herschrijven van de vertalingen gebeurt echter intern: voor taalkundige verbeteringen en een identieke betekenis van de tekst in beide landstalen zijn vaak verschillende herlezingen nodig!
- **lay-out:** reeds sinds enkele jaren werken we samen met een nauwkeurige en bekwame grafisch vormgeefster⁶, die geleidelijk aan de 'stijl' van het Observatorium heeft bepaald. De drukproeven worden aandachtig nagelezen, waarbij onder meer wordt nagegaan of de lay-out overeenstemt met de inhoud en deze kracht bijzet

---

⁵ Daarnaast is ook vaak een samenvatting in het Engels beschikbaar op de website van het Observatorium.

⁶ Voor de keuze van een grafisch vormgever wordt gewerkt met offerteaanvragen. De grafische vormgever ondertekent een hernieuwbare overeenkomst voor bepaalde tijd met het Observatorium.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

- **drukken:** de beslissing om het rapport al dan niet te drukken (of uitsluitend te verspreiden op de website van het Observatorium) is afhankelijk van de periodiciteit, de complexiteit (veel grafieken en/of kaarten in kleur), het doelpubliek van het rapport en de beschikbare financiële middelen. Sinds enkele jaren drukken we zowel minder rapporten als minder exemplaren, gezien het gemak en de lagere prijs van de elektronische verspreiding van de rapporten
- **verspreiding:** het lange werk voor de totstandkoming van een rapport is pas verantwoord als het optimaal kan worden verspreid. Het opstellen van verspreidingslijsten naargelang het thema van het rapport, het verzenden van de rapporten (per post of via e-mail), het opstellen van een nieuwsbrief en het online plaatsen van het rapport zijn onmisbare stappen in de initiële verspreiding. Dit wordt aangevuld met zowel reactieve als proactieve activiteiten: antwoorden op interviews en specifieke vragen, externe presentaties van een document ('hoe het te lezen') of van de conclusies, gebruik van de resultaten in de verschillende kringen waar het Observatorium moet spreken.

In 2011 werden de **Welzijnsbarometer 2011**, het **Publiek debat. Synthese van de rondetafel 2010** en het **Verslag van het publiek debat van 20/09/2011 "Thuisloos in Brussel"** gepubliceerd, die alle drie deel uitmaken van het Brussels armoederapport. Het team is ook begonnen aan de voorbereiding van het armoederapport 2012.

De analyses en het opstellen van het **Derde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest** vonden plaats in 2011; begin 2012 werd het werk verder gezet.

2° De presentaties

De presentaties vormen niet alleen een gelegenheid om de resultaten van de analyses van het Observatorium te verspreiden, maar ook om met de betrokken actoren van gedachten te wisselen en te debatteren, en op die manier onze vaststellingen te ontcrachten of te bevestigen en onze reflecties te verrijken; het is een belangrijke bron van contacten en informatie.

Wanneer een presentatie specifiek betrekking heeft op een concrete publicatie, is er bovendien een bijkomstige doelstelling om de lezers zich de publicaties eigen te maken, m.a.w. sleutels te geven om de publicaties optimaal te gebruiken.

Gezien de tijd die nodig is om een presentatie voor te bereiden en ons beperkte team, beperken we ons op dit vlak tot het tegemoet komen aan vragen.

Het Observatorium heeft minstens 45 aanvragen voor presentaties of opleidingen in 2011 gekregen. Er werden 38 presentaties gegeven (waaronder interventies op opleidingen) en 7 aanvragen moesten geweigerd worden wegens gebrek aan beschikbaarheid.

Sinds 2006 worden jaarlijks ongeveer een dertigtal presentaties gegeven; dit aantal lijkt te groeien door zowel de toename van het aantal vragen als een grotere beschikbaarheid als gevolg van de uitbreiding van het team.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

De aanvragen voor presentaties hebben meestal betrekking op een globale visie van de gezondheid en/of de armoede, voor het hele Gewest of in een specifieke context (een leeftijdsgroep, een gemeente...), soms na de publicatie van een document.

Zo noteren we 11 presentaties over de armoedesituatie in het Brussels Gewest, 6 over de welzijns- en gezondheidssituatie in het Gewest of in een Brusselse gemeente of wijk, 6 over de gezondheidstoestand van de Brusselaars. Er is ook vraag naar presentaties over specifieke thema's, maar steeds met het oog op het kaderen van een problematiek: de sociale gezondheidsongelijkheden, de gezondheidsdeterminanten en de toegang tot de gezondheidszorg (6), vergrijzing (1), dak- en thuislozen (3). De beleidsondersteunende rol die het Observatorium vervult en de plaats in het Brusselse sociaalsanitaire landschap wordt vaak bevraagd, net zoals het Brusselse beleid inzake gezondheid en armoedebestrijding (7).

De vragen zijn afkomstig van onze Brusselse of federale institutionele partners, verenigingen, gemeentelijk sociaal overlegcomités, universiteiten of hogescholen voor gezondheids- of welzijnswerkers, politieke partijen, mutualiteiten.

3° De website www.observatbru.be

Sinds 2003 heeft het Observatorium een website die in 2007 volledig werd vernieuwd. De website is in drie talen beschikbaar, maar wat de publicaties betreft, zijn enkel de samenvattingen beschikbaar in het Engels.

De website richt zich in de eerste plaats tot de actoren op het terrein en de politieke actoren van het Brussels Gewest; zowel het mandaat als de activiteiten van het Observatorium worden beschreven, en de website fungeert ook als complementair instrument voor de verspreiding van een aantal tools (kaarten, indicatoren) en publicaties (alle publicaties van het Observatorium kunnen gratis worden gedownload op de website).

In 2011 werd de website bezocht door gemiddeld 2 400 verschillende bezoekers per maand (met een piek van 3 000 op het moment van de publicatie van de Welzijnsbarometer 2011), goed voor gemiddeld 80 bezoekers per dag. In totaal werd de website in 2011 54 000 keer bezocht. De bezoekers bezoeken gemiddeld 10 pagina's, waarvan 56% in het Frans, 23% in het Nederlands en 12% in het Engels.

De meest bezochte pagina's zijn *Brussel in kaarten*, *Publicaties*, *Wie zijn wij?* en *Indicatoren*.

De vaakst gedownload documenten zijn de kaarten van Brussel (gemiddeld 940 maal per maand), de verschillende delen van het Armoederapport (770) en de Fiches per gemeente (330).

Ongeveer 1300 personen hebben zich op onze website ingeschreven om op de hoogte te blijven van de activiteiten/publicaties van het Observatorium.

Het updaten en onderhouden van de website gebeurt intern, door een administratief assistente en een wetenschappelijk medewerker; deze laatste is tevens de webredacteur.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 1 : Het bieden van een globale visie over de actuele gezondheidssituatie van de Brusselse bevolking en de armoede in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de tijd

4° Diverse vragen

De gegevens en analyses die via de publicaties worden verspreid, de presentaties en de informatie op de website komen niet tegemoet aan alle behoeften van de beleidsactoren en de actoren op het terrein en het Observatorium ontvangt het hele jaar door bijkomende vragen.

Hoewel het Observatorium deze vragen binnen een redelijke termijn wil beantwoorden, is het voor de wetenschappelijke medewerkers een hele uitdaging om zowel beschikbaar te zijn als om zich op hun basistaak te concentreren. Voor vragen met betrekking tot de gegevens die we gebruiken maar waarvan we niet de bron zijn, gebeurt het dat we de aanvragers doorverwijzen naar onze partners in het geval dat niet over de databanken beschikken of als ze het voorwerp zijn van een overeenkomst die ons niet toelaat om ze aan derden te bezorgen.

De verschillende wetenschappelijke medewerkers van het Observatorium kregen meer dan 70 verschillende aanvragen. Ze hadden betrekking op gegevens, actieve deelnames aan workshops (als spreker, moderator), herlezingen van documenten, vragenlijsten om in te vullen, gesprekken, het opstellen van artikelen. Er werd een positief gevolg gegeven aan een tiental aanvragen en drie werden uitgesteld tot 2012.

5° Interviews en artikels opstellen

De media hebben vaak vragen voor het Observatorium, ofwel na een publicatie van het Observatorium ofwel als reactie op een actueel onderwerp. Wij hechten er veel belang aan hen van antwoord te dienen, omdat wij van mening zijn dat dit de beste manier is om nauwkeurigere informatie aan de actoren te bezorgen. Dit vraagt soms van ons dat we op het laatste ogenblik beschikbaar zijn en betekent dat we de aangehaalde onderwerpen goed moeten kennen.

De wetenschappelijke medewerkers hebben een zeker aantal interviews gegeven, zowel voor de Franstalige als de Nederlandstalige media; geschreven pers, radio of televisie.

Artikelen die opgesteld werden door het Observatorium werden ook gepubliceerd in Brusselse of nationale themabladen:

- 📍 [Armoede in Brussel: vaststellingen en evoluties](#) De conjunctuurbarometer van het Brussels hoofdstedelijk gewest Nr 19, Feyaerts G., 2011-01
- 📍 [Hoe de sociale kwaliteit van het Brussels Gewest bevorderen ?](#) Brussels welzijnsnieuws Nr 192 (BWR), Feyaerts G., 2011-01/03
- 📍 [La pauvreté à Bruxelles : constats et défis](#) Le journal du Conseil (publication périodique du Conseil Economique et Social de la Région de Bruxelles-Capitale), Feyaerts G., 2011-03
- 📍 [Des données de santé utiles, utilisables et utilisées. Pour mieux prendre des décisions en santé publique.](#) Myriam De Spiegelaere et Véronique Tellier. Santé Conjuguée, octobre 2011, n°58 , p82

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 2 : Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking

- 📄 **E-book 10:** Belgium's health care system. Should the communities/regions take it over? Or the sickness funds? **Lead Piece:** Erik Schokkaert & Carine Van de Voorde
Comments: David Crainich, Jan De Maeseneer, Myriam De Spiegelaere, Brigitte Dormont, Johan C. Kips, Fred Schroyen, Erik Schut Published in September 2011, 73 pages. [E-book's page](#).

De samenwerkingen met universitaire teams resulteren ook in publicaties met vermelding van het Observatorium als co-auteur in wetenschappelijke tijdschriften:

- 📄 The associations between nationality, fertility history and diabetes-related mortality: a retrospective cohort study in the Brussels-Capital Region (2001-2005). Vandenheede H, Deboosere P, Gadeyne S, De Spiegelaere M., J Public Health (Oxf). 2012 Mar; 34(1): 100-7. Epub 2011 Jun 10.
- 📄 Ethnic differences in diabetes-related mortality in the Brussels-Capital Region (2001-05): the role of socioeconomic position. Vandenheede H, Lammens L, Deboosere P, Gadeyne S, De Spiegelaere M., Int J Public Health. 2011 Oct;56(5):533-9. Epub 2011 Feb 8

Doelstelling 2 :

Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking

1. *Opstellen van een thematische katern van de armoederapporten*

Het gekozen thema voor het armoederapport 2012 betreft jongvolwassenen (18-24 jaar), een overgangleeftijd die wordt gekenmerkt door een stijgende armoede in het Brussels Gewest. Naast de vaststellingen over de situatie in het Brussels Gewest zal het rapport een beschrijving trachten te geven van de "goede praktijken", de hefboomen, op basis van getuigenissen van jongeren en uit de sector. Het onderzoek zal zowel vanuit een kwantitatieve als een kwalitatieve invalshoek gevoerd worden, met een actieve participatie van de betrokken actoren.

In de loop van 2011 werd een verkennende reflectie gehouden over de thema's die aan bod moeten komen en de belangrijke instellingen/personen die geïnterviewd moeten worden. Er werden ontmoetingen georganiseerd met belangrijke gesprekspartners om de reflectie te verrijken en om de uitdagingen te bepalen, naast een verkenning van de nationale en internationale literatuur.

Het kader en de methodologie van de interviews werden uitgewerkt. In 2011 vonden reeds 12 interviews met belangrijke sleutelpersonen plaats. De volgende interviews zijn gepland voor 2012, evenals een aantal ontmoetingen met jongeren.

Het kwantitatieve deel werd voorbereid door de verschillende gegevensbronnen en de contactpersonen te bepalen, gevolgd door gedetailleerde aanvragen van gegevens.

De vaststellingen zullen in 2012 het onderwerp vormen van een studiedag in samenwerking met de betrokken sectoren, om de reflectie verder te verrijken; het thematisch rapport zal in de daaropvolgende maanden gepubliceerd worden.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 2 : Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking

2. Opstellen van een thematische dossiers

2010 was het einde van het APHEKOM-project 7, waarin het Observatorium heeft meegewerkt ter ondersteuning van Leefmilieu Brussel, meer bepaald “voor het leveren van gegevens, onder meer met betrekking tot gezondheid, het verlenen van een methodologische ondersteuning, het bundelen van de krachten en het sluiten van partnerships tussen de verschillende Brusselse instellingen die werkzaam zijn op dezelfde thema’s, met als doel het omzetten van de aanbevelingen die voortkomen uit het project door ze aan te passen aan de specifieke context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.

In 2011 hebben we de beschikbare resultaten voor het Brussels rapport aan een kritische herlezing onderworpen (meer in het bijzonder voor wat de methodologie betreft); dit rapport is nog niet gepubliceerd.

De realisatie van het “Derde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2003-2010)” maakt deel uit van onze collectie “De dossiers van het Observatorium”, maar zal behandeld worden onder Doelstelling 3.

3. Beantwoorden van parlementaire vragen en vragen tot advies van het beleid

Een van de taken van het Observatorium betreft de ondersteuning van het beleid inzake gezondheid en welzijn voor het Brussels Gewest; het Observatorium wordt dan ook vaak geraadpleegd voor het aandragen van elementen van antwoord op vragen over deze thema's, in complementariteit met de bevoegde administratieve diensten van de GGC.

In de loop van 2011 kreeg het Observatorium 32 keer de vraag van de beleidsmakers om een nota op te stellen, ofwel om elementen van antwoord aan te dragen in het kader van een schriftelijke of parlementaire vraag (28 gevallen) of voor een advies over een document of een synthesenota over een specifiek thema (4 gevallen).

Eén vraag kwam van de FOD Volksgezondheid, 29 van de kabinetten “gezondheid” en 2 van de kabinetten “Bijstand aan personen”.

Het aantal aanvragen is de afgelopen twee jaar sterk gestegen (37 in 2010, tegenover ≤ 10 tussen 2000 en 2009).

De thema's van de parlementaire vragen hebben betrekking op actuele onderwerpen en bepaalde onderwerpen in het domein van de volksgezondheid komen jaar na jaar terug (borstkanker, hiv/aids, tbc, drugs, zelfmoord). Heel wat thema's behoren tot domeinen die het Observatorium reeds heeft bestudeerd, terwijl andere vragen nieuwe terreinen verkennen; in dit laatste geval toont het netwerk dat het Observatorium heeft uitgewerkt zich erg nuttig om de informatie binnen een redelijke termijn te leveren.

---

⁷ Het APHEKOM-project (Improving Knowledge and Communication for Decision Making on Air Pollution and Health in Europe) brengt tal van Europese steden samen rond de doelstelling om de kennis en de beleidssteuning inzake luchtvervuiling en gezondheid te verbeteren. Het wordt gecoördineerd door het Institut de veille sanitaire (InVS Paris) en wordt medegefinancierd door de Europese Commissie (in het kader van het Gemeenschappelijk actieprogramma op het gebied van volksgezondheid) en de deelnemende instellingen.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 2 : Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking

Verwerking van de vragen:

- alle antwoorden worden binnen de gevraagde termijnen bezorgd (39% binnen 8 dagen, 74% binnen 15 dagen)
- 9 aanvragen werden behandeld door de diensten van de administratie van de GGC of werden, gezien het thema, overgemaakt aan bekwaamere geachte operatoren (FARES, Brumammo), ook al werd het antwoord een aantal keer aangevuld door het Observatorium
- voor 23 aanvragen moesten gegevens uit verschillende bronnen worden verzameld om een synthese van de informatie te kunnen opstellen.

Een andere manier van raadpleging is de deelname aan de adviesraden waaraan het Observatorium verbonden is.

4. *Ondersteunen, begeleiden en/of coördineren van specifieke studies die betrekking hebben op de thema's gezondheid en armoede in het Brussels Gewest*

De ondersteuning of begeleiding van de studies die betrekking hebben op de thema's gezondheid en armoede in het Brussels Gewest varieert: deelname van de medewerkers zelf aan een (intern of extern) onderzoek, de financiering van studies door het Observatorium, gegevens ter beschikking stellen van externe onderzoekers of deelname aan begeleidings- of wetenschappelijke comités van studies.

4.1 *Deelname aan onderzoeken gefinancierd door anderen*

Intern

- Van 2009 tot 2010 heeft het Observatorium financiële steun gekregen van de **Koning Boudewijnstichting**, net zoals andere regionale partners (VVSG, VIGEZ en het Observatoire wallon de la santé), voor het ontwikkelen, ondersteunen en evalueren van initiatieven om sociale gezondheidsongelijkheden te verminderen⁸. Een van de pijlers van het project was de lancering door de KBS van drie projectoproepen voor regionale projecten waarin de regionale partners hebben bijgedragen tot het bepalen van het kader en de opvolging. In 2011 heeft het Observatorium samen met het LOGO en het CLPS meegewerkt aan de evaluatie van de tijdens deze oproep geselecteerde Brusselse projecten die zich richten op Brusselse jongvolwassenen.

---

⁸ zie <http://www.kbs-frb.be/otheractivity.aspx?id=193904&LangType=2067>

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 2 : Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking

Meewerken aan externe onderzoeken

In 2011 heeft het Observatorium actief meegewerkt aan de volgende onderzoeken:

- studie "Sociale ongelijkheid en mortaliteit in het Brussels Gewest" (Prospective Research, VUB)
- onderzoek 'Diabetes, sociale status en nationaliteiten in het Brussels Gewest' (Doctoraat H. Vandenheede, VUB)
- onderzoek 'La majorité, un passage redouté' (ABAKA, SOS-Jeunes Initiatives Jeunesse)

Programma Prospective Research for Brussels (Innoviris)

Wij leveren elk jaar een actieve bijdrage aan het programma Prospective Research for Brussels:

- themavoorstellen voor de projectoproep (voorstel aan de kabinetten van de Regering van het Brussels Gewest). In 2011 hebben we de volgende themavoorstellen ingediend: de sociale mobiliteit in het Brussels Gewest (longitudinale evaluatie) en de toekomst van Brusselse kinderen en jongeren in een instelling
- deelname aan de begeleidingscomités in de domeinen die ons aanbelangen
- medewerking aan bepaalde onderzoeken: in 2011 medewerking aan de studie van de VUB betreffende de invloed van het opleidingsniveau en de nationaliteit op de gezondheid en de mortaliteit van Brusselse jongvolwassenen.

4.2 Organisatie van specifieke studies door het Observatorium

Het Observatorium beschikt over een jaarlijks onderzoeksbudget dat aangewend wordt voor de financiering van studies die bepaalde onderwerpen, die niet intern kunnen worden behandeld door gebrek aan tijd of kennis van zaken, diepgaand moeten onderzoeken; hiervoor wordt een beroep gedaan op universiteiten en/of actoren op het terrein. Het gaat echter nooit louter om een financiering; het Observatorium blijft meestal de coördinator van de studie en de organisator van het wetenschappelijk comité of zetelt toch minstens in het begeleidingscomité.

Op het budget van 2011 van het Observatorium werden twee onderzoeken gefinancierd, deze zullen echter pas in 2012 voltooid worden.

Het **onderzoek naar de vaccinatiegraad** is het vierde onderzoek bij ouders van kinderen tussen 18 en 24 maanden in Brussel. Het laatste dateert van 2006. Het vormt een onmisbaar instrument voor de evaluatie van het vaccinatieprogramma voor zuigelingen. De realisatie van dit onderzoek in 2012 zal een bijdrage leveren aan de Belgische dekkingsgegevens, aangezien het kort voor of kort na de onderzoeken in het Waals en Vlaams Gewest zal worden uitgevoerd. Na de offerteoproep werd het onderzoek toegekend aan dr. Swennen (ULB).

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 2 : Het uitklaren van specifieke aspecten van de socio-sanitaire situatie van de Brusselse bevolking

Het **actieonderzoek naar geestelijke gezondheid en armoede** "Netwerk van mobiele psycho-sociale begeleiders van gebruikers in extreme armoede in het Brussels Gewest " wil nagaan of het pertinent is om de instellingen actief in de domeinen welzijn en geestelijke gezondheid te versterken door middel van de ontwikkeling van een mobiele psychosociale begeleidingsfunctie om de hulp en de zorgverlening toegankelijker te maken voor gebruikers in grote armoede. De promotor van dit onderzoek is dr. Serge Zombeck (SMES).

4.3 Gegevens en databases ter beschikking stellen van onderzoekers

---

In 2011 hebben we de procedures om gegevens ter beschikking te stellen van derden geformaliseerd, met name door de procedures met betrekking tot de wetgeving betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te verduidelijken en door de rechten met betrekking tot de gegevens en de resultaten van de werkzaamheden te verduidelijken; voortaan zijn er documenten in de twee landstalen beschikbaar met toelichting van de rechten en plichten van de partijen.

(voor het aantal aanvragen, zie doelstelling 1.1.4)

4.4 Deelname aan begeleidingscomités of wetenschappelijke comités van studies/projecten

---

We nemen deel aan wetenschappelijke of begeleidingscomités op vraag van de onderzoeksteams of de politiek verantwoordelijken of op eigen verzoek. Of we al dan niet deelnemen, hangt af van het belang van de studie/het project ten opzichte van de opdrachten, domeinen en projecten van het Observatorium en de beschikbaarheid van het team.

De medewerkers van het Observatorium hebben in 2011 aan de volgende comités deelgenomen:

- Stuurcomité van de IMA-studie betreffende de typering van vrouwen die niet gescreend zijn op borstkanker
- Begeleidingscomité van de studie "Trajecten van eenoudergezinnen op vlak van tewerkstelling en huisvesting" (Martin Wagener, Prospective Research)
- Begeleidingscomité en technisch comité van het "POCICO"-onderzoek (Poverty in the City and in the Countryside)
- Begeleidingscomité van het Datawarehouse Armoede (Brusselse OCMW's)
- Begeleidingscomité van de Brusselse projecten in het kader van de hervorming "Psy 107" (Platform voor geestelijke gezondheidszorg)
- Wetenschappelijk comité van de Gezondheidsenquête
- Stuurcomité van het Destiny-project (BELSPO)
- Begeleidingscomité Onderzoek "Studenten en OCMW" van de POD Maatschappelijke Integratie

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 3 : Evalueren van het beleid en de interventies op een aantal domeinen

Doelstelling 3 :

Evalueren van het beleid en de interventies op een aantal domeinen

1. Ontwikkelen van de evaluatiefunctie van het Observatorium

Het domein van evaluatie is een domein dat door het Observatorium tot op heden weinig is onderzocht, behalve via het evaluatierapport van het borstkankerscreeningprogramma. De evaluatie van het beleid en de publieke interventies inzake gezondheid en armoede is een noodzakelijke stap in de besluitvorming en geconfronteerd met zeer uiteenlopende aanvragen, hebben wij onszelf de vraag gesteld wat onze verantwoordelijkheid hierin in het Brussels Gewest was. Vertrekkende van de theoretische benaderingen, bestuderen we de haalbaarheid en de beperkingen van de verschillende benaderingen in de Brusselse context, analyseren we de behoeften en de opportuniteiten evenals de specifieke rol die het Observatorium zou kunnen spelen, in aanvulling op de bestaande actoren. Deze denkoefening zal in 2012 worden voortgezet.

2. Evaluatie op het gebied van de strijd tegen de armoede

In het kader van het Actieplan armoedebestrijding 2010-2014 (zie Doelstelling 4.1) heeft de Brusselse interkabinettenwerkgroep twee evaluaties gevraagd:

Een evaluatie van de maatregelen van het gewestelijk actieplan armoedebestrijding 2010: in 2010 werden de rollen van de partners besproken met de leden van de interkabinettenwerkgroep om te komen tot een voorstel voor de werkwijze en een evaluatie in 2012.

De haalbaarheid van een armoedetoets voor de 4 Brusselse regeringen voor elke belangrijke beleidsbeslissing: het betreft een evaluatie van de mate waarin een beleidsmaatregel al dan niet een impact heeft op armoede. Na een overzicht van de nationale en internationale literatuur betreffende de theorie en de ervaringen met dergelijke impacttests, heeft een medewerker eind 2011 een studiereis naar Québec georganiseerd om er de vereisten en resultaten te bestuderen van de invoering van tests naar de impact van het beleid op de gezondheid en de armoede. Een deelname aan een colloquium "Statistiques sociales, pauvreté et exclusion sociale. Perspectives québécoises, canadiennes et internationales" en ontmoetingen met de administraties die betrokken bij deze processen zijn, vormden hierbij de belangrijkste elementen. Een tussentijds verslag zal in 2012 worden gepubliceerd.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 4 : Het bevorderen van de coördinatie van het beleid en de interventies in het Brussels Gewest

3. Evaluatie op het gebied van sociale gezondheidsongelijkheden in het Brussels Gewest

De reflectie tijdens het project dat samen met de Koning Boudewijnstichting werd uitgevoerd naar de strijd tegen de sociale gezondheidsongelijkheden (zie Doelstelling 2, 4.1) heeft het ons mogelijk gemaakt om, net zoals vele andere partners en internationale instellingen, vragen te stellen over de evaluatie van de interventies die gericht zijn op het vermindering van de sociale gezondheidsongelijkheden: hoe moet de vermindering van de sociale gezondheidsongelijkheden gemeten worden, welke types projecten zijn "doeltreffend"...

In 2011 heeft het Observatorium, samen met het LOGO en het CLPS, deelgenomen aan de evaluatie van de 5 Brusselse projecten die in 2011 werden ondersteund door de Koning Boudewijnstichting. Dit project is nog steeds lopende.

4. Evaluatie van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest

Voor de derde maal heeft het Observatorium zich gebogen over het Brusselse georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker, dat eind 2002 werd ingevoerd. Na overleg met het referentiecentrum Brumammo om de inhoud van de evaluatie te bepalen in aanvulling op de bestaande actoren, bestonden de evaluatiewerkzaamheden uit:

- een overzicht van de nationale en internationale literatuur over de impact van een georganiseerd screeningprogramma voor borstkanker
- analyse van de incidentie- en mortaliteitsgegevens in het Brussels Gewest
- onderzoek van de procedures die door Brumammo in werking werden gesteld
- het updaten van de screeningsdatabank voor de 8 programmajaren, het analyseren en vergelijken van de gegevens met de beschikbare Brusselse gegevens.

Het verslag werd begin 2012 gepubliceerd en verspreid.

Doelstelling 4 :

Het bevorderen van de coördinatie van het beleid en de interventies in het Brussels Gewest

1. Bevorderen van de coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid

Het Observatorium verzorgt het secretariaat van de permanente interkabinettenwerkgroep armoedebestrijding sinds de oprichting ervan in 2007. Deze secretariaatsfunctie wordt ingevuld door een ondersteuning van de activiteiten van de interkabinettenwerkgroep en met name de organisatie, de voorbereiding en het verslag van de vergaderingen en de voorbereiding, in overleg met de betrokken administraties en kabinetten, van de Brusselse actieplannen voor armoedebestrijding. Het Observatorium volgt tevens meer algemeen het armoedebestrijdingsbeleid op.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 4 : Het bevorderen van de coördinatie van het beleid en de interventies in het Brussels Gewest

In 2011 werden 6 vergaderingen georganiseerd waarin de evaluatie van het actieplan 2010 (zie Doelstelling 3.2) en de voorbereiding van het actieplan 2012 (jongvolwassenen) werden besproken.

2. Bevorderen van de transversaliteit van gezondheid en welzijn op beleidsniveau

De oprichting van de Brusselse Interministeriële Conferentie Sociaal -Gezondheid is een belangrijke stap voorwaarts in het gezamenlijk behandelen van gezondheid en welzijn in het beleid; voor sommige werkgroepen wordt het Observatorium geconsulteerd, voor de permanente interkabinettenwerkgroep armoedebestrijding verzorgt het Observatorium het secretariaat.

Het Observatorium heeft tevens actief meegewerkt aan de reflectie over het GPDO, met name aan de workshops Sociale cohesie, en aan het herlezen van het gedeelte over gezondheid van de stand van zaken van de gemeenschapsaangelegenheden.

3. Ondersteunen van de coördinatie van de statistieken

Het Observatorium is lid van het Gewestelijk Technisch Comité van de Statistiek (GTCS) en heeft deelgenomen aan de twee vergaderingen die in 2011 hebben plaatsgevonden.

De Wijkmonitoring is een interactief instrument voor de opvolging van de Brusselse wijken. Het stelt een selectie van indicatoren ter beschikking die de dynamiek binnen en de verschillen tussen de wijken van het Gewest kenmerkt (opgesteld door het BISA); het Observatorium werkt mee aan het actualiseren van de sociale en gezondheidsgegevens, meer bepaald de mortaliteitsgegevens.

4. Deelnemen aan Brusselse platforms op het domein van gezondheid en welzijn

Hieronder staat de lijst van Brusselse platforms waaraan in 2011 een of meer medewerkers van het Observatorium hebben meegewerkt.

- Gewestelijk Technisch Comité van de Statistiek
- Overleg thuislozenzorg, algemene vergadering van La Strada en werkgroepen (met name niet-erkende opvangstructuren)
- Begeleidingscomité van de vzw Connectar
- Uitvoerend comité van het Strategisch plan voor de sensibilisering voor borstkankerscreening
- Redactiecomité van het tijdschrift "Bruxelles Santé"
- Overleg justitieel welzijnswerk en werkgroepen
- Platform Territoriaal pact voor eenoudergezinnen in het BHG (technische werkgroep)
- Technisch comité van Brussel Gezonde Stad vzw
- Workshop Sociale Cohesie in het kader van de uitwerking van het GPDO
- Seniorenplatform maatschappelijk welzijn/geestelijke gezondheid

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 5 : Het bevorderen van de samenwerking met andere gefedereerde entiteiten en de federale overheid

- Adviesraad COCOF: section hébergement en bureau
- Adviesraad Gezondheid VGC
- Gezondheidsoverleg (VGC)
- Werkgroep "Referentieadres" van de Commissie Bijstand aan Personen van de Adviesraad voor gezondheids- en welzijnszorg van de GGC

Na de mislukte poging van het Observatorium in 2010 om een Brussels platform voor gezondheid op te richten in het kader van het project met de Koning Boudewijnstichting, heeft het Observatorium nieuwe regels en criteria opgesteld en aan de twee ministers in kwestie bezorgd. Deze regels en criteria zouden moeten leiden tot de oprichting van dit platform, met het voorstel om er de toekomst van de vzw Brussel Gezonde Stad in te integreren.

Doelstelling 5 :

Het bevorderen van de samenwerking met andere gefedereerde entiteiten en de federale overheid

1. Realiseren van de Brusselse doelstellingen van het samenwerkingsakkoord tot bestending van armoedebeleid

Het Observatorium heeft hiervoor in 2011 deelgenomen aan de overleggroepen van het Steunpunt armoedebestrijding die georganiseerd werden met het oog op het verslag 2011 "Strijd tegen armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie", en meer bepaald rond volgende thema's:

- alternatieve woonvormen: meer dan een huis, een thuis, 8 vergaderingen
- een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving, 8 vergaderingen
- jongeren in armoede en het deeltijds leren en werken, 4 vergaderingen.

Als vertegenwoordiger van Brussel-Hoofdstad heeft het Observatorium deelgenomen aan het NAPincl-overleg in de werkgroep 'acties' (met het oog op het uitwerken en opvolgen van het Strategisch Plan Sociale Insluiting en Bescherming) en in de werkgroep 'indicatoren'. De vergaderingen van de werkgroep 'acties' worden op regelmatige basis georganiseerd met de vertegenwoordigers van de administraties van de gefedereerde entiteiten en de federale overheid enerzijds, en de actoren van het terrein anderzijds. Het betreft het voorbereiden van de bijdragen van de gefedereerde entiteiten en de federale overheid aan het Nationaal Hervormingsplan en aan het luik Nationaal Sociaal Rapport van dit plan. In 2011 werd de werkgroep 'acties' omgevormd tot het Belgisch Platform Armoedebestrijding, een reorganisatie die werd goedgekeurd door de IMC Sociale Integratie.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 6 : Verzekeren van een kwaliteitsvol werkkader

2. *Deelnemen aan uitwisseling- en overlegplatforms op gebieden die het Observatorium aanbelangen en dit op complementaire wijze aan de andere diensten van de administratie*

- Deelname aan de Raad van Bestuur en het Raadgevend Comité van de Stichting Kankerregister
- Deelname aan de Raad van Bestuur (als waarnemer) en aan de Wetenschappelijke Comité van het CEpip
- Deelname aan de werkgroepen van de IMC Volksgezondheid samen met de andere diensten van de GGC-administratie (Focal Point gezondheidsstatistieken, Gezondheidsenquête, interkabinettenwerkgroep kanker en technische werkgroep screenings, TDI, ...)
- Deelname aan het Begeleidingscomité en aan het coördinatieplatform van het Kankercentrum
- Deelname aan het project Joint Action Health Inequalities (JAHI)
- Deelname aan het "Performance of the Belgian health system"
- Deelname aan het project Hit Belgium
- Deelname aan het project Eurocities (netwerk van Europese steden voor sociale inclusie)
- Deelname aan de gebruikersgroep van de Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming
- Deelname aan de interentiteitenwerkgroep voor de geboorte- en overlijdensstatistieken (ADSEI)
- Deelname aan de werkgroep voor de informatisering van de geboorteaangiften (e-birthproject, FEDICT)
- Platform over de erkenning van het statuut van mantelzorger

Doelstelling 6 :

Verzekeren van een kwaliteitsvol werkkader

1. *Verzekeren van de coördinatie, planning en interne evaluatie van het werk van het Observatorium*

Het **Operationeel Plan 2011-2014** werd in 2011 van kracht volgens een planning die eind 2010 werd opgemaakt; midden 2011 werd deze planning bijgesteld.

Elke medewerker heeft op basis van zijn of haar **functiebeschrijving** een individuele planning voor 2011 voorbereid, waarin de taken en verantwoordelijkheden uitgewerkt worden. Het hele jaar lang worden de projectverantwoordelijken in hun planning bijgestaan en het werk dat ze in 2011 hebben uitgevoerd wordt geëvalueerd op basis van het operationeel plan. Dit activiteitenrapport maakt daar deel van uit.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 6 : Verzekeren van een kwaliteitsvol werkkader

Met het oog op een betere coördinatie van het team en van de beslissingen van collega's in de projecten, werden, bovenop de **wekelijkse briefings** waarop iedereen informatie deelt over de lopende activiteiten, maandelijks **teamvergaderingen** gehouden; in 2011 vonden 8 teamvergaderingen plaats; de schriftelijke verslagen hiervan zijn intern beschikbaar.

2. Verzekeren van de permanente vorming van de wetenschappelijke medewerkers

De permanente vorming van de wetenschappelijk medewerkers gebeurt zowel door externe permanente opleidingen (taal, computersoftware, methodologie, enz.) als door deel te nemen aan colloquia of studiedagen. Het gaat dus om colloquia/seminaries/rondetafelgesprekken die de leden van het team hebben bijgewoond zonder een presentatie te geven.

Dankzij deze deelnames blijft hun kennis up-to-date of ontdekken ze nieuwe domeinen; ze vormen tevens een gelegenheid om de ervaring van het Observatorium te delen en te vergelijken. Het aanbod op het vlak van gezondheid en welzijn is groot en eventuele deelnames worden in teamverband besproken met de wetenschappelijke directie.

Er werden een veertigtal evenementen gevolgd, in Brussel, België of in het buitenland (2), op de volgende gebieden: geestelijke gezondheid, armoedebestrijdingsbeleid, dakloosheid, adolescenten en jongvolwassenen, evaluatie en impacttests, veroudering, demografie, kankers.

3. Verzekeren van een wetenschappelijke ondersteuning van het werk van het Observatorium

De wetenschappelijke kwaliteit van het werk van het Observatorium is essentieel omwille van zijn functie als studiedienst en waarborgt de geloofwaardigheid van zijn boodschappen. De wetenschappelijke kwaliteit hangt onder andere af van de aanwerving van competente wetenschappelijk medewerkers, van de inspanningen op het vlak van permanente opleiding, van het onderhouden van bevoorrechte relaties met universitaire teams en een beheer van het team dat een doeltreffende interdisciplinair werk mogelijk maakt.

De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de wetenschappelijk directrice. Zij waakt voortdurend over de wetenschappelijke kwaliteit van de werkzaamheden door de medewerkers desgewenst te begeleiden. De resultaten van de analyses worden eveneens in teamverband besproken tijdens wetenschappelijke vergaderingen; op die manier kan de medewerker in kwestie zijn of haar reflectie voort zetten, maar kunnen ook de andere leden van het team hun ervaring uitbreiden en kennisnemen van de resultaten. Het gebeurt ook dat externe onderzoekers worden uitgenodigd om hun bevindingen of besluiten op deze wetenschappelijke vergaderingen voor te leggen.

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 6 : Verzekeren van een kwaliteitsvol werkkader

In 2011 werden 8 **wetenschappelijke vergaderingen** georganiseerd:

- 7/04: 'La majorité, un passage redouté', uitwisseling van kwalitatieve informatie over het traject van jongeren en jongvolwassenen in Brussel (Pacale Jamouille, antropoloog + team van SOS Jeunes + LBSM)
- 28/04: Reflecties over de Welzijnsbarometer: structuur, indicatoren (Observatorium)
- 24/05: Evaluatiefunctie van het Observatorium (Observatorium)
- 05/09: Methodologie voor de clustering van de gemeenten (Observatorium)
- 13/09: Bezoek aan de tentoonstelling "Armoede van de XIIIe tot de XVIIIe eeuw", georganiseerd door het Rijksarchief
- 25/09: Verdediging van de doctoraatsthesis sociologie van een medewerkster van het Observatorium "How does elderly family care evolve over time? An analysis of the care provided to the elderly by their spouse and children in the Panel Study of Belgian Households 1992-2002" Amandine Jasmine Masuy
- 28/10: Vergelijking van de Brusselse, nationale en Europese aanbevelingen over dakloosheid (Observatorium)
- 09/11 : Methodologie en conclusies van het SILC-CUT-project (Ides Nicaise (HIVA))

Het lezen van de recente literatuur in ieders expertisedomeinen is eveneens een middel om de kennis op niveau te houden (zie Doelstelling 1.1).

4. Verzekeren van een administratieve ondersteuning van het werk van het Observatorium

De administratieve ondersteuning van de wetenschappelijk medewerkers gebeurt door de administratief directrice (voor een deel van haar werktijd) en een administratief assistente. Zij staan onder meer in voor:

- het opstellen en het opvolgen van het budget van het Observatorium (zie Budget 2011 in bijlage)
- het opstellen en het opvolgen van overeenkomsten met onze reguliere partners of projectpartners (in 2011 werden overeenkomsten gesloten met de Vlaamse Gemeenschap, het CEpip, het Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire vzw (lay-out), de FOD Volksgezondheid (JAHl-project), het WIV (gezondheidsenquête), de ULB (vaccinatie-enquête), SOS Jeunes Initiatives Jeunesse (actieonderzoek "La majorité, un passage redouté) en SMES (actieonderzoek "Netwerk van mobiele psycho-sociale begeleiders van gebruikers in extreme armoede in het Brussels Gewest"),
- het opstellen en opvolgen van offerteoproepen (in 2011 de vertaling, grafische conventie en het drukken van documenten)
- het actualiseren van de adressendatabank en de verspreiding van de publicaties van het Observatorium
- het secretariaat van de interkabinettenwerkgroep van het Observatorium

2. Activiteiten in 2011

Doelstelling 7 : De transversaliteit van gezondheid en welzijn bevorderen

- de ondersteuning van de goede administratieve werking van het team

5. Verzekeren van het goed functioneren van de informatica

De informaticatool is onmisbaar voor de werking van het Observatorium. Gezien de omvang van het netwerk van contactpersonen, de reactiviteit en de voortdurende zoektocht naar geactualiseerde informatie, is een permanente en volwaardige toegang tot internet en e-mail onontbeerlijk. Het werken in teamverband maakt het noodzakelijk in een netwerk te kunnen werken om op die manier toegang te krijgen tot alle documenten van alle werkposten. Ten slotte, en het meest belangrijk, hebben we voor de statistische en epidemiologische analyses behoefte aan gespecialiseerde software en krachtige computers voor het beheer van omvangrijke databases. Deze tool moet voortdurend worden geüpdatet (vervanging van de computers om de 5 jaar, update van de softwarelicenties, enz.). Na een offerteoproep werd in 2011 een nieuwe server besteld en geïnstalleerd; een belangrijk aandeel van de werktijd van een van de medewerkers ging uit naar deze overgang. Het lijkt ons belangrijk te melden dat ongeveer de helft van de tijd van een van de wetenschappelijk medewerkers gaat naar het onderhoud van de informatica en de ondersteuning op dit vlak van de overige wetenschappelijk medewerkers.

Doelstelling 7 :

De transversaliteit van gezondheid en welzijn bevorderen

1. Verzekeren van de multidisciplinariteit binnen het team

De aanwerving van medewerkers met verschillende profielen, de omvang van het team en de uitbreiding van de mogelijkheden voor uitwisseling en gemeenschappelijk werk (briefing, wetenschappelijke vergadering, analyses van gezondheid en welzijn, enz.) staan garant voor een coherent multidisciplinair werk.

2. Integreren van de gegevens met betrekking tot de gezondheid en de sociale situatie van de Brusselaars in de publicaties en tussenkomsten van het Observatorium

Deze doelstelling werd transversaal gerealiseerd doorheen de andere doelstellingen.

Bijlage I

Het budget van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad - 2011

Bijlage I**Het budget van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad - 2011**

Het toegekende bedrag voor de werking van het Observatorium bedroeg 308 000 euro voor 2011 (Basisallocatie **0 1 01 12 03** "Werkingskosten Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad").

De details met betrekking tot de vastgelegde bedragen wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Beschrijving		Vastgelegde bedragen 2011
Statistische formulieren voor overlijden	Uitbesteding AZVG	57 500
Statistische formulieren voor geboorten	Uitbesteding CEpiP	89 500
Aankoop van gegevens (KBSZ, ADSEI,...)		900
Gezondheidsenquête	WIV/ISSP	18 000
Publicaties	<u>Armoederapport 2010: vertaling 5de katern - "synthese van de rondetafel"</u>	7 400
	<u>Armoederapport 2010: druk 5de katern - "synthese van de rondetafel"</u>	
	Vertaling divers	4 500
	Overeenkomst betreffende grafische dienstopdracht	8 000
Documentatie, zendingen, kosten postzegels		12 200
Studies	Vaccinatiegraad jonge kinderen in het BHG (ULB)	43 400
	Actie-onderzoek " Netwerk van mobiele psycho-sociale begeleiders van gebruikers in extreme armoede in het Brussels Gewest " (SMES-B)	56 000
Onderhoud informatica*	Abonnement website	5 000
	Toners printers	250
TOTAAL		302 650

*De investeringen op het vlak van informatica vallen onder een andere basisallocatie van de GGC